

TO-102

B.A. Sem.-III

May-2013

Sanskrit (Core 202)

काव्यप्रकाशः १, २, १० उल्लासाः

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

सूचना : प्रश्नपत्रमां छापेलो प्रश्नक्रमांक ज उत्तरवलीमां लखो.

Instruction : Write the same question number in answerbook as mentioned in the question paper.

१. (अ) नीचेना विषय पर टूंकनोंध लखो : (गमे ते अेक) ७
1. (A) Write a short note on any **one** of the following : 7
- (१) काव्यप्रकाशनुं भंगलायरश
(1) Manglacharan of Kavyaprakash
(2) काव्यप्रयोजनानि ।
- (अ) नीचेना सन्दर्भ वाक्यो समजावो : (गमे ते अेक) ४
- (B) Explain with reference to the context : (any **one**) 4
- (1) एतद्विलक्षणा तु कविवाङ्निर्मित ।
(2) श्री हर्षादेधविकादीनामिव धनम् ।
- (क) नीचेना प्रश्नोना टूंकमां जवाअ आपो : ३
- (C) Answer in short, the following questions : 3
- (१) मम्मटे कविनी सृष्टिनी सरणामश्ली कोनी साथे करी छे ?
(1) With whom does Mammat compare the world of the Poet ?
(२) मम्मटना मते व्यवहारज्ञान प्रयोजन समजावो.
(2) Evaluate the Prayojan 'व्यवहारज्ञान' explained by Mammat.
(३) मम्मटना मते सौथी श्रेष्ठ प्रयोजन क्युं ? शा माटे ?
(3) Which is the best Prayojan according to Mammat ? Why ?
२. (अ) 'तात्पर्यार्थ' विशे नोंध लखो. ७
2. (A) Write down short note on "तात्पर्यार्थ". 7
- अथवा/OR**
- 'त्रिविधः शब्दः' समजावो.
Explain 'त्रिविधः शब्दः'.
- (अ) नीचेना सन्दर्भ वाक्यो समजावो : (गमे ते अेक) ४
- (B) Explain with the reference of the context : (any **one**) 4
- (1) सर्वेषां प्रायशोऽर्थानां व्यञ्जकत्वमपीष्यते ।
(2) साक्षात् सङ्केतितं योऽर्थमभिधते स वाचकः ।

- (ક) નીચેનામાંથી ગમે તે ત્રણના ટૂંકમાં જવાબ લખો : ૩
- (C) Write the short answers on any **three** of the following : ૩
- (૧) કાવ્યપ્રકાશના બીજા ઉલ્લાસમાં મમ્મટ શેની ચર્ચા કરે છે ?
- (1) What is discussed by Mammat in the second Ullaas of Kavyaprakash ?
- (૨) શબ્દમાંથી અર્થ આપનારી શક્તિ બીજા કયા નામે ઓળખાય છે ?
- (2) By which other name is the potentiality derived by meaning from the word known ?
- (૩) સન્નિધિ એટલે શું ?
- (3) What is Sannidhi ?
- (૪) અન્વિતાભિધાનવાદી કોને કહેવાય ?
- (4) What does Anvitabhidhanvadi mean ?
- (૫) લક્ષ્યાર્થનું વ્યંજકત્વ ઉદાહરણ આપી સમજાવો.
- (5) Discuss Vyanjaktva example of Laxyarth.
૩. (અ) નીચેનામાંથી ગમે તે બે અલંકારો સોદાહરણ સમજાવો : ૭
૩. (A) Explain with illustration any **two** of the following figures of speech : 7
- (1) उत्प्रेक्षा
- (2) समासोक्ति
- (3) श्लेष
- (4) निदर्शना
- (બ) નીચેના અલંકાર યુગ્મોમાંથી કોઈપણ એકનો ભેદ સ્પષ્ટ કરો : ૪
- (B) Identify (with reasons) any **one** of the following figures of speech : 4
- (1) उपमा - अनन्वय ।
- (2) अपह्नुति - रूपक ।
- (ક) નીચેનામાંથી ગમે તે એક અલંકારની કારણ સહિત ઓળખ આપો : ૩
- (C) Identify (with reasons) any **one** of the following figures of speech : 3
- (1) न केवलं भाति नितान्तकान्तिर्नितम्बिनी सैव नितम्बिनीव ।
यावद् विलासायुधलास्यवासास्ते तद्विलासाः इव तद्विलासाः ॥
- (2) लब्ध्वा तव बाहुस्पर्शं यस्याः स कोऽम्युल्लासः ।
जयलक्ष्मीस्तव विरहे न खलुज्ज्वला दुर्बला ननु सा ॥
૪. (અ) નીચેનામાંથી ગમે તે એક વિશે ટૂંકનોંધ લખો : ૭
4. (A) Write short note on any **one** of the following : 7
- (૧) મમ્મટનું જીવન
- (1) Mammat's life
- (૨) મમ્મટનો સમય
- (2) Age of Mammat

- (બ) નીચેનામાંથી ગમે તે એક વિશે ટૂંકનોંધ લખો : ૪
- (B) Write short note on any **one** of the following : 4
- (૧) મમ્મટની વિદ્વત્તા
(1) Mammata's genius
- (૨) મમ્મટનું કવન
(2) Mammata's Poetic works
- (ક) નીચેનામાંથી ગમે તે ત્રણના ટૂંકમાં જવાબ લખો : ૩
- (C) Write short answers on any **three** of the following : 3
- (૧) મમ્મટના પિતાનું નામ શું હતું ?
(1) What was the name of Mammata's father ?
- (૨) કાવ્યપ્રકાશના કેટલાં ઉલ્લાસ છે ?
(2) How many Ullas are there in Kavyaprakash ?
- (૩) મમ્મટે ક્યાં શાસ્ત્રાભ્યાસ કર્યો હતો ?
(3) Where did Mammata study the scriptures ?
- (૪) મમ્મટના ભાઈઓ કેટલાં હતાં ? તેમના નામ આપો.
(4) How many brothers did Mammata have ? Name them.
૫. (અ) નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ યોગ્ય વિકલ્પ શોધીને લખો : ૭
5. (A) Choose the appropriate answer from the following options : 7
- (૧) કાવ્યપ્રકાશના રચયિતા મમ્મટ _____ નામે વિખ્યાત છે.
(a) આચાર્ય (b) કવિ
(c) શાસ્ત્રી (d) નાટ્યકાર
- (1) The writer of Kavyaprakash Mammata is well known as _____.
(a) Acharya (b) Kavi
(c) Shastri (d) Natyakar
- (૨) મમ્મટ _____ પ્રદેશના નિવાસી હતાં.
(a) દિલ્હી (b) વારાણસી
(c) કાશ્મીર (d) ઉજ્જયિની
- (2) Mammata was a dweller of _____ region.
(a) Delhi (b) Varanasi
(c) Kashmir (d) Ujjain
- (૩) મમ્મટના મતે _____ ની વાણી વિજય પામે છે.
(a) કવિ (b) શિવ
(c) પત્ની (d) મિત્ર
- (3) According to Mammata voice of _____ always win.
(a) Poet (b) Shiv
(c) Wife (d) Friend
- (૪) કાવ્યપ્રકાશ _____ સંપ્રદાયનો ગ્રન્થ છે.
(a) અલંકાર (b) ધ્વનિ સંપ્રદાય
(c) રસ સંપ્રદાય (d) રીતિ સંપ્રદાય

- (4) Kavyaprakash is the scripture of _____ Sampraday.
 (a) Alankar (b) Dhvani
 (c) Ras (d) Riti
- (૫) ઉપમેય અને ઉપમાન વચ્ચેના સાધર્મ્યને _____ કહે છે.
 (a) અનન્વય (b) ઉત્પ્રેક્ષા
 (c) રૂપક (d) ઉપમા
- (5) The similarity between “Upmey” and “Upman” is known as _____.
 (a) Ananvay (b) Utprexa
 (c) Rupak (d) Upma
- (૬) લાક્ષણિક શબ્દથી સમજાતો અર્થ _____ છે.
 (a) વાચ્યાર્થ (b) વ્યંગ્યાર્થ
 (c) લક્ષ્યાર્થ (d) તાત્પર્યાર્થ
- (6) The meaning explained by characteristic word is called _____.
 (a) Vaachyaarth (b) Vyangyaarth
 (c) Lxyaarth (d) Tatparryaarth
- (૭) તાત્પર્યાર્થનો સ્વીકાર કરનારા _____ તરીકે ઓળખાય છે.
 (a) મીમાંસક (b) અભિહિતાન્વયવાદી
 (c) વૈયાકરણ (d) નૈયાયિક
- (7) The person who accepts ‘તાત્પર્યાર્થ’ is called _____.
 (a) Mimaansaka (b) Abhihitanvayvadi
 (c) Vaiyaakaran (d) Naiyayik
- (બ) નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો : ૪
- (B) Answer in short the following questions : 4
- (૧) મમ્મટ અમંગલ નિવારણ પ્રયોજનને કયા ઉદાહરણ દ્વારા સમજાવે છે ?
 (1) With which example does Mammat explain “Amangal Nivaran Prayojan” ?
- (૨) બ્રહ્માની સૃષ્ટિ અને કવિની સૃષ્ટિના રસો કેટલા છે ? કયાં કયાં ?
 (2) How many rasas are there in Brahma’s world in Poet’s world ? Name them.
- (૩) યોગ્યતા એટલે શું ?
 (3) What is Yogyata ?
- (૪) અપહ્નુતિ અલંકારનું ઉદાહરણ આપો.
 (4) Give the example of ‘અપહ્નુતિ અલંકાર’.
- (ક) જોડકાં જોડો : ૩
- (C) Match the following : 3
(અ)	(બ)
(1) કવિનિર્મિતિ	(a) અપોહવાદ
(2) કાલિદાસાદીનામિવ	(b) નિયતિકૃત નિયમરહિતામ્
(3) બૌદ્ધ	(c) યશ: